

FRANS HALS

(Antwerpen circa 1582 - 1666 Haarlem)

"Portrait of a Gentleman, in black, wearing a hat"
(“The Hotinov Hals”)

Oil on canvas: 88 x 65 cm; to be dated 1644/45
RKD Study, Claus Grimm, 2024: no. A1.110

Provenance:

L. Hofman, Zutphen, Holland, by around 1930;
By whom sold to M.C. van Mourik, Huize Midwijk, Vorden in around 1930;
By marriage to his widow M.C. van Mourik-Spoor, Huize Midwijk, Vorden;
By whom sold in 1962 to Th. J. van Beukering, Arnhem;
By whom entered for sale at Arnhem, J.C. Derksen, 19 July 1963, but sold outside of the auction;
Whence acquired, on 19 July 1963, by Mr and Mrs Leonid Hotinov, Muiderberg, for 40 florins and 25 stuivers;
By whom sold to Mrs Gisela Kemperdick, Kaster, Amt Bedburg near Cologne;
By whom sold, London, Christie's, 26 November 1965, lot 70, for £73,500;
Where acquired by Walter Goetz for the Kimbell Art Foundation, Fort Worth;
Kimbell Art Museum, Fort Worth, Texas (inv. AP 65.2);
By whom de-accessioned by private sale in 1993;
Private collection, England;
With Johnny van Haeften, London, from whom acquired by a
a private Dutch collector, in 2004;
Sotheby's, London 2010;
with Douwes Fine Art, Amsterdam 2011;
private collection, The Netherlands.

Exhibited:

Haarlem, Frans Hals Museum, on loan, April - May 1965.
Kimbell Art Museum, Fort Worth, Texas, USA, 1966-1992.
TEFAF 'The European Fine Art Fair', Maastricht, 18 – 27 March 2011;
'Uit de kunst!, 100 jaar Nederlandse kunsthandel', Het Loo Palace, Apeldoorn, november 2011;
'Artist IQ 500 jaar Kunst', Beurs van Berlage, Amsterdam, 17 Jan - 1 Feb 2015.

Literature:

G.C. Vieten, "Ehrenrettung für Frans Hals," in Die Weltkunst, 34, 1964, no. 23, 15 November, p. 990;
G.C. Vieten, "Der unbekannte von Haarlem," in Die Weltkunst, 35, 1965, no. 10, 15 May, p. 403,
reproduced;
H.P. Baard, "Wedergeboorte en lotgevallen van de "Hotinov-Hals"", in Oud Holland, 80, 1965, pp. 211-19;
S. Slive, Frans Hals, vol. II, London 1970, reproduced fig. 241, vol. III, London 1974, pp. 80-81, no. 158,
reproduced fig. 37 (before restoration);
C. Grimm, Frans Hals: Entwicklung, Werkanalyse, Gesamtkatalog, Berlin 1972, pp. 105 & 204, no. 123,
reproduced figs. 135 & 141;

Museum Catalogue, Kimbell Art Museum. Catalogue of the Collection, Fort Worth 1972, pp. 55-56, reproduced;
C. Grimm & E.C. Montagni, *L'opera completa di Frans Hals*, Milan 1974, p. 104, no. 160, reproduced p. 103;
Museum Catalogue, Kimbell Art Museum. Handbook of the Collection, Fort Worth 1981, p. 58, reproduced;
P.C. Sutton, *A Guide to Dutch Art in America*, Grand Rapids & Kampen 1986, pp. 91-2;
In Pursuit of Quality. The Kimbell Art Museum. An Illustrated History of the Art and Architecture, Fort Worth 1987, p. 212, reproduced;
C. Grimm, *Frans Hals. Das Gesamtwerk*, Stuttgart & Zürich 1989, p. 281, no. 124, reproduced;
C. Grimm, *Frans Hals. The Complete Work*, New York 1990, p. 287, no. 124, reproduced.
to be published in *RKD Study: Claus Grimm, 'Frans Hals and his workshop'*, **2023-2024, no. A1.110**, as executed entirely and only by Frans Hals himself.

This important portrait was painted by the most famous portrait painter of the Golden Age and one of the greatest names in art history. Indeed, it has an intriguing history. Frans Hals (1582/83-1666) is one of the most important Dutch masters of the seventeenth century. The Haarlem painter became well known for his striking portraits, colorful genre paintings and large civic guard portraits, but also through the enormous influence he had on 19th and early 20th century artists as well as on the development of modern painting in general.

The Rediscovery

To begin with, it is the most newly discovered painting by the great Haarlem master. The Hotinov's, from Muiderberg, presented the painting on the 13th May 1964 to the director of the museum in Haarlem, which is, in fact, named after the world-famous painter himself, the Frans Hals Museum.

The Hotinov's bought the portrait at a small auction the previous year in the sales room of J.C. Derksen in Arnhem for Dfl. 40,25 (equivalent of \$7 then). They had the painting restored by a coarse and rogue restorer, who after cleaning concluded that he was dealing with a Frans Hals. He then decided to paint over the canvas in such a way that it was no longer visible that it was an original, with the apparent intention of purchasing the portrait from the Hotinov's, in the hope that the painting would then, after removal of the overpaints, be able to resell at a large profit. The Hotinov's, however, had been warned in the meantime and did not accept the proposal. They then entrusted the painting to the care of an honest, but nonetheless rather incompetent restorer, to remove the overpainting.

It was in this state that the then director of the Frans Hals Museum, Dr. H.P. Baard, looked at the piece in 1964 (*Illustration 1 & 2*). Baard noted that its frame dated from the 1860s, and he thought the repainting had probably been done at the same time or around 1870, perhaps to give it a more finished appearance, in accordance with the taste of the time. He exhibited the painting in the Museum so that experts could form an opinion and almost all of them concluded that it was a real Frans Hals. The discovery of such a monumental painting was received with an almost ecstatic disbelief. The moments of such incredible discoveries are rare! And soon an X-ray examination showed that the material was old and after professional restoration in the studio of the Frans Hals Museum, there was *no doubt* whatsoever about Hals' authenticity.

(Illustration 1)

MR H.P. BAARD, DIRECTOR OF THE FRANS HALSMUSEUM IN HAARLEM, HAS RECOGNIZED A MAN PORTRAIT SHOWN TO HIM AS A REAL FRANS HALS. THE PAINTING, WHICH WAS PURCHASED BY MR HOTINOV FROM MUIDERBERG IN THE NETHERLANDS AS FROM AN UNKNOWN MASTER, WAS INITIAL PAINTED OVER. AFTER RESTORATION, IT APPEARED TO BE BY THE HAND OF THE HAARLEMS MASTER. IN THE PHOTO THE HOTINOV COUPLE AT THE PAINTING. (photo; Arthur Bastiaanse; 22-05-1964; Fotoarchief 1963-65 Algemeen Nederlands Persbureau)

In the meantime, a German buyer presented herself. She stipulated two conditions, however, (1) that the painting be cleaned by the restorer of the Frans Hals Museum itself, and (2) that the most prominent Frans Hals expert, Prof. Seymour Slive, give his verdict.

(2)

(3)

(4)

(5)

Frans Hals. Mansportret ('Hotinov-Hals'). Vlg. Christie, Londen, 26 nov. 1965.

(2). toestand voor restauratie.

(3). toestand na eerste 'restauratie'.

(4). toestand na verwijdering der overschilderingen.

(5). detail na laatste restauratie.

(Illustration 2)

Top left: The artwork with the overpainting in 1964.

Bottom left: The artwork cleaned and in its most authentic state.

Top right: The painting after the first restoration was completed.

Both conditions were met. The cleaning/restoration provided full confirmation of the experts: that the painting was indeed a real Frans Hals. Removal of the discouraging layer of paint revived the portrayed person and allowed Hals's authentic style of painting to come into its own again.

The contours were redefined against the background that had become transparent, and the added facial hair disappeared completely, restoring the balance of the head. The previously stiff and chalky collar also regained its transparency, and the shape of the right shoulder became visible again. Moreover, the general recognition of the authorship was finally shared by *Professor Seymour Slive* of Harvard University, Cambridge, Mass. USA, whose voice as an authority on Frans Hals carries great weight. As Seymour Slive noted, *“the removal of the repaint has not damaged the painted surface”*.

(Illustration 3: *detail of the hand*)

Unfortunately, the identity of the man portrayed is still unknown and hitherto no pendant has been identified, but it has from time to time been suggested that this could be a self-portrait by Hals, on the basis of similarities with the copy of a lost self-portrait of circa 1650 in Indianapolis (*see Illustrations 5, 6, 7.1*) The attribute that the man is holding in his left hand may play a role in establishing his identity.

It is believed to be a bunch of hops, which could mean that his identity lies among the Haarlem beer brewers. Others, however, see a bundle of tail feathers of a rooster or that it is simply holding a white fabric.

Could it be connected to a quill? This could in turn point to a poet, composer, an historian or a writer. What about Constantijn Huygens (1596-1687), the secretary to two Princes of Orange. Around 1645 he would have been at the prime of his career. It is also possible that it is a bundle of linen, which could mean that the sitter was a manufacturer or trader of linen. Or is it an impressionistically stylized glove?

This is a mature work by Frans Hals, painted circa 1644-5, a dating with which both Seymour Slive and Claus Grimm concur. Slive compares the treatment of the head and collar and the overall tonality with Hals' undated Portrait of a Man in Edinburgh, National Gallery of Scotland, which he in turn relates to works dated 1643 and 1644, and dates it between 1643 and 1645.

The hand of the sitter is painted in typical Frans Hals style. Sometimes Frans Hals' hands barely look like hands up-close. From a distance, however, it appears that few artists have painted such expressive and lifelike hands as his. One can see the blood flowing through the veins, if you will. In this context, for example, look at the black shadow of the index finger which, contrasted with the light spots on the other side of the finger, the side from which the light comes, results in a beautiful spatial effect.

The face also shows that Frans Hals is at the height of his talents and skill. The individual character of the person portrayed is expressed in a phenomenal way. As is so often the case in his portraits, Hals 'mercilessly' illustrates the essence and unique character of his client: in this case, for example, we see the realistic and honest expression of a distinguished Haarlem citizen.

(illustration 4: detail of painting)

Hals achieves this through the rather traditional position of his model, and the tried and tested portrait conventions (that he used more often during this time), breathing new life and pictorial effect, which he accomplishes with a limited palette and unparalleled technique.

In 'Oud Holland' nr. 4 from 1965 (see *Illustration 8*), the former director of the Frans Hals Museum Mr. H.P. Baard wrote:

“even if at the moment we must sustain our hopes that through some lucky find in old records the identity of the person portrayed by Hals may be released from his anonymity, the main thing is that there can now be complete satisfaction about a surprising discovery through which Hals' oeuvre has been enriched by a work of great quality”.

Portraiture became perhaps the most popular genre of painting in the first quarter of the seventeenth century. This was no doubt related to the Calvinistic notion that painters should paint the visible world rather than biblical representations. A decisive factor, in addition to the disappearance of the church as principal, was also the increasing prosperity and the larger number of wealthy citizens who valued leaving a tangible memory of their earthly existence for posterity.

Frans Hals was the first artist to prove that a painter who limited himself to a relatively small specialisation - in this case portraiture - could nevertheless acquire a place in the Pantheon of the great Western artists. It would take two centuries, however, to reach that point. Although Frans Hals was a celebrated portrait painter during his lifetime in Haarlem, he painted very few nationally famous personalities apart from Rene Descartes, perhaps. Furthermore, he did not have a large workshop or many pupils under his tutelage although his most notable students were Jan Miense Molenaar and his wife, Judith Leyster.

Hals had a strong reputation as an artist who painted spontaneously, immediately and with great speed: 'Frans Hals breathed as easily as he painted', it was said of him. There are hardly any drawings or preliminary studies by him. Up until about 1630, he rarely used his well-known broad and loose brushstrokes. It was only until after this period that he began applying his infamous and characteristic techniques to hands and faces, or for lace work and multi-coloured costumes. In the last phase of his life (from ca. 1640), to which this portrait belongs, Hals also used this painting style for the faces of the more official portraits.

A very rare occasion

Only 131 paintings directly executed by Hals alone are known; Compared to other great artists such as Bartholomaeus van der Helst and Rembrandt, this is a relatively small number. Most paintings of this group are held in public collections and Museums and only about 20 or so are still in private hands like this current picture.

The latest catalogue raisonné from 2024 with extensive research done by Claus Grimm in conjunction with the RKD Netherlands Institute for Art History is divided according to the type and the degree of involvement of Hals, and of other hands respectively. A total 344 paintings including his workshop and collaborations are currently known.

Within the corpus of original paintings there are different categories, depending on the degree of the master's involvement. **Category A1** comprises paintings (131) that are autograph work by Hals and that were either executed only by him, or reworked by him throughout. The paintings (14) in category A2 are partly autograph and created in collaboration with other masters from outside of Hals's workshop. Category A3 comprises paintings (67) that were partly created by the master and partly by assistants, while category A4 covers creations (132) by the workshop which do not show Hals's 'handwriting', yet which were made on the basis of his design and preparatory sketches. The latter category is subdivided in three groups: A4.1 for small pictures painted after Hals's templates for engravings (18), A4.2 for genre paintings (59), and A4.3 for portraits (55).

This current portrait is numbered A1.110 and is thus one of the very rare portraits executed entirely by the master himself that is still in private collection.

On the other hand, the number of paintings by Frans Hals still known is relatively large in view of the fact that appreciation for the painter waned soon after his death, and even during the last decade of his life. Hals was constantly troubled by money, especially in his last years, and from 1662 onwards he received a modest annual contribution from the Haarlem city council. Only around 1860 did this change, due to the enthusiastic and favourable opinion of several French and German art connoisseurs.

The Frans Hals Museum in Haarlem

A revaluation of Frans Hals was fuelled by the opening of the Haarlems Gemeentemuseum in 1862: the museum that would later be renamed the 'Frans Hals Museum'. His most important group portraits, already mentioned above, became visible to a large audience for the first time from that moment on.

Famous artists have visited the Museum and were greatly impressed: Delacroix, Manet, Rousseau, Fantin-Latour, Whistler, and many others, praised Hals's virtuosity, craftsmanship and expressiveness, and even claimed that he far surpassed such luminaries as Van Dyck and Velazques.

Vincent van Gogh was also a great admirer of Frans Hals: "What struck me most when looking back at the old Dutch paintings is that they often seem to be painted quickly", he writes to his brother Theo, "That these great masters, like Hals, Rembrandt, Ruysdael ... instigated the 'premier coup' as much as possible and did not go back to it very much afterwards ... and Hals - hands that were alive yet looked unfinished ... Suddenly painting as much as possible all at once. What a great pleasure it is to see such a Frans Hals..."

'New' Frans Hals Painting Is Sold for \$205,800

Work Bought for \$7 in 1963
and Identified Recent Is
Auctioned at Christie's

LONDON, Nov. 26 - A portrait by Frans Hals the Elder, bought two years ago in the Netherlands for \$7, was sold at auction here today for \$205,800, an increase of 29,100 per cent.

The painting of a man in a high-crowned black hat, a black suit and a wide white collar was picked up in 1963 at a small auction in Arnhem by Leonid Hotinov, a 61-year-old Russian-born cabaret pianist.

He subsequently sold it to Mrs. Gisela Kemperdick of Kasfel, a suburb of Cologne. After Mrs. Kemperdick had the painting cleaned, experts decided that it was a work by Frans Hals, a 17th-century Dutch artist who in his time was considered second only to Rembrandt as a portrait painter.

Mr. Hotinov must have had at least an inkling that he had stumbled on an art treasure in Arnhem, for it is said he sold the portrait to Mrs. Kemperdick for as much as \$84,000. Recent prices for portraits by Hals have ranged from \$118,000 to \$509,600.

Since the certification of the painting as a Hals, there has been some speculation in art circles that it is a self-portrait. This would increase its value tremendously, because there are only two Hals self-portraits in existence, one in the Frans Hals Museum in Haarlem, the Netherlands, and the other in the Indianapolis Museum in the United States.

Walter Goetz, the Paris art dealer who bought the painting from Mrs. Kemperdick at today's sale of old masters at Christie's here, said he himself did not believe the canvas to be a self-portrait. Other experts at the auction concurred in this view, which is why the bidding did not soar much higher.

Mr. Goetz declined to name the client for whom he made the purchase.

Today's sale also included two long-lost views of the Thames River by Antonio Canaletto, the 18th-century Venetian painter. The existence of the paintings was known from engravings of 1750 and 1751, but no trace had been found of them until recently.

They were unearthed in the

Portrait by Frans Hals the Elder that has soared in value

Gloucestershire home of T. Harcourt Powell, whose family had owned them for a century, by two of Christie's experts. Thomas Agnew and Sons, London art dealer, purchased the canvases for \$82,320 each.

Mysteries Surround Art Find

From the time that Mrs. Kemperdick had the portrait cleaned and it was identified as a Hals, the find has been the subject of many articles by Dutch and German press and the focus of speculation and research by Dutch and German scholars.

Last April and May, the picture was exhibited at the Frans Hals Museum in Haarlem, the director of which, Dr. H. P. Baard, is preparing an article on it for the publication "Oud Holland."

Some researchers who have compared the work with detailed photographs of the self-

portraits in the Haarlem and Indianapolis museums concluded that the sitter is the same. Others demur.

Some claim it shows a brewer, because the man in the portrait holds in his left hand what looks like hops. Others say he is holding white fabric.

Much of the history of the painting is a mystery. From fragments of a sale catalogue found on the back of the frame, which is the original one, it has been conjectured that the picture was in a country house in Gelderland in the second half of the 19th century.

Later, it was known to be the property of L. Hofmann of Zutphen, who sold it to a Mr. Van Mourik in about 1930. It next cropped up at an auction of belongings of a Mrs. M. C. van Mourik-Spoor in October, 1962, and was purchased by F. H. J. Beukering of Arnhem.

Auctioned again in Arnhem in July, 1963, it became the prize, at \$7, of Mr. Hotinov.

(Illustration 5: New York Times 27 november 1965)

ke Aca-
ls soliste

nale podium, die de mensheid veel te
zeggen had.

KUNST

II.

kaleidoscoop

uit de beraamde club van honderd.
„zegde vervoer van de deelnemers en
de verzorging van een feestavond
toe”.

ese lan-
wde als
ar char-

Sensationele verkoop!

Mansportret van Hals bracht f 735.000 op

Indertijd gekocht voor 25 gulden...

Het mansportret toegeschreven aan Frans Hals, dat kort geleden in ons land aangekocht werd voor ongeveer 25 gulden, is gisteren in Londen verkocht voor 70.000 guineas. (f 735.000).

Het schilderij, dat geveild werd door Christie was oorspronkelijk door de Russische pianist Leonid Hotinow uit Muiderberg in 1963 op een veiling in Arnhem gekocht.

Hotinow verkocht het aan mevr. Gisela Kemperdick, uit Kaster, bij Keulen, voor een onbekend bedrag. Deze verkocht het gisteren bij Christie.

Eerder dit jaar veroorzaakte het doek op een tentoonstelling in Haar-

lem nogal wat opschudding. Sommige deskundigen zeiden dat het een zelfportret van de schilder kan zijn. Dit was ook de mening van enkele Britse deskundigen in Londen.

Het Indiana Museum in Indianapolis, heeft een zelfportret van Hals dat afkomstig is uit het Museum van Dresden. Een woordvoerder voor Christie zei: „Door vergelijking met gedetailleerde foto's ziet het er naar uit, dat de man die op het portret zit op het doek dat heden verkocht werd dezelfde is als die op het Indianapolis portret is.

Van goed ingelichte zijde werd meegedeeld, dat mevr. Kemperdick tus-

sen de 20.000 en 30.000 pond voor het doek betaalde.

Zij was op de veiling aanwezig. Het doek werd aangekocht door de Parijse handelaar, Walter Goetz, voor een cliënt wiens naam hij weigerde bekend te maken

Voordat de koop tot stand kwam, had de Amerikaanse Halsdeskundige, prof. Seymour Slive van de Harvard-Universiteit te Cambridge, verklaard, er onvoorwaardelijk van overtuigd dat het portret omstreeks 1645 door Frans Hals werd geschilderd zou zijn, van wiens werk de Amerikaan een speciale studie had gemaakt.

Deskundigen in Londen zijn ook van oordeel, dat het een werk van Frans Hals betreft. Portretten van deze meester hebben de laatste jaren op veilingen prijzen variërend van 450.000 tot 1.800.000 gulden opgebracht.

Zuivering op midden-Java

Volgens het Indonesische r.-k. blad „Kompas” is een r.-k. jeugdleider te Bojolali in midden-Java door communisten om het leven gebracht

Geen sprake van
Noordvietnamese

Kerkelijk Leven

Ned. Herv. Kerk.
Aangenomen naar Stad aan het Har-
ringvliet H. Jongebreur te Rotterdam-
Heyplaat. Bedankt voor Gameren B.
Haverkamp te Groekan (U.). Benoemd

HESS
arl Böhm
1961 met
optrad.

(illustration 6: Leidsch Dagblad – 27 november 1965)

Titel translation: ‘Sensational Sale! Gentleman portrait by Hals sold for 735.000 Dutch Guilders, Bought at the time for 25 guilders’.

VERRASSENDE ONTDEKKING NA RESTAURATIE

Originele 'nieuwe Frans Hals'

- verzekering twee miljoen gulden -

staat te pronk in Haarlem

*Russisch echtpaar kocht
overschilderd mansportret*

(Van onze verslaggever)

HAARLEM, 21 mei — Wie is de man, die nu op een schilders-ezel in de zogenaamde kapel van het Frans Halsmuseum te pronk staat? Met krachtige ogen kijkt hij de bezoekers aan. Hij is sober

duister verkleed te hebben is een Frans Hals weer in het licht gekomen, in een Haarlems licht nog wel. De heer Baard had alle reden om zo genoemd te spreken. Het schilderij maakte zeker wat Nederland betreft, de grootste vondst worden genoemd van de laatste tientallen jaren.

De heer Baard verheest niet, dat hij eerst heel sceptisch had gestaan

Op de foto hierboven: Rechts de heer en mevrouw Hotinov uit Muiderberg, die bij toeval de bezitters zijn geworden van de kostbare Frans Hals. Links de heer H. P. Baard, directeur van het Frans Halsmuseum.

Europese wimpel voor Almelo

(Van onze correspondent)

ALMELO, 21 mei — In een der ruimten van het cultureel centrum — voor een avond de zaal van de gemeenteraad — domineerde gisteravond de blauwe vlag met de gele sterren van de Raad van Europa. Dit dundoch symboliseerde de sleer die vooral gisteren in Almelo heerste. De Raad van Europa kende deze stad als derde in Nederland de Europese wimpel toe voor het uitdragen der Europese gedachte. De burgemeester, mr. J. M. Ravensloot, verwelkomde tijdens zijn openingswoord onder meer de commissaris der koningin in de provincie Overijssel, Jhr. mr. O. F. A. H. van Nispen tot Pannekoek, de gemeentedelgates en jeugddelgates uit de vijf contactsteden: Iserlohn (Duitsland), Preston (Engeland), Biel (Zwitserland), Kortrijk (België) en Køge (Denemarken) en de burgemeesters van de steden Alkmaar en Lopik, welke steden voor Almelo de Europese wimpel kregen.

Na dit openingswoord nam de vertegenwoordiger van de Raad van Europa, burgemeester M. Meyers van Hasselt (België) het woord. Hij memoreerde dat de Almelse raad al in 1947 besloot over de grenzen heen contacten te zoeken, nog voordat Winston Churchill in 1948 in Den Haag de wolkroep „Europa verenigt U” tot heel Europa richtte. „De gemeente Almelo is een pionier geweest in de Europese gedachte. Mijn gelukwensen voor Uw indacht”. De heer Meyers hoopte dat het voorbeeld van Almelo zou worden aangevolgd. Hij memoreerde, dat de gemeenten een voorname rol hebben gespeeld en nog spelen in de eenheid van Europa. „Daarom ook wordt de wimpel niet aan landen, maar aan gemeenten uitgereikt”, zo besloot de heer Meyers.

Stoten zigeuners Westhiners uit?

Illustration 7.1

Het Nieuwe Dagblad – 21 May 1964 – titel translation: ‘Original ‘new Frans Hals’ – insured for two million guilders - is on full display in Haarlem’

(Van onze verslaggever)

HAARLEM, 21 mei — Wie is de man, die nu op een schilders-ezel in de zogenaamde kapel van het Frans Halsmuseum te pronk staat? Met krachtige ogen kijkt hij de bezoekers aan. Hij is sober gekleed in de regentendracht van de zeventiende eeuw. De hoed stulpt omhoog boven de brede rand, een grote witte kraag vormt de afzetting van de zwarte kledij. Niets geen sier of opschik. Als de zijn brede lijst. Wat echter wel bekend is: het portret is geschilderd door Frans Hals. Daar twijfelt niemand meer aan. Er is niets op het schilderij te vinden, dat maar enige twijfel zou rechtvaardigen. „Een volmaakte Hals”, verzekert de heer H. P. Baard, directeur van het Frans Halsmuseum. Helemaal Hals. Een verklaring, die nu door een andere verzekering gedekt wordt: twee miljoen gulden.

De heer Baard heeft het recht een beetje pathetisch te worden. Als de leukste man ter wereld stond hij gisteren naast het schilderij, dat officieel getoond werd aan pers en televisie. „Het is een historisch moment”, zei de heer Baard. „Na jaren in het

duister verkeerd te hebben is een Frans Hals weer in het licht gekomen. In een Haarlens licht nog wel”. De heer Baard had alle reden om zo genoegzaam te spreken. Het schilderij mag, zeker wat Nederland betreft, de grootste vondst worden genoemd van de laatste tientallen jaren.

De heer Baard verheelt niet, dat hij eerst heel sceptisch had gestaan tegen de zoveelste Hals, die hem zou worden aangeboden. Iedere maand, zo wist hij te vertellen, wordt er een Hals aangeboden en altijd moet ik de mensen teleurstellen. Het is feitelijk ook ondenkbaar, dat anno 1984 nog zo'n kostbare vondst wordt gedaan. Rond de eeuwwisseling was dat niet zo vreemd. Denk maar eens aan het „Blauwe Meisje” van Vermeer, dat een liefhebber voor een rijksdaalder kocht in 1900. De genereuze man heeft het stuk daarna aan het Rijk cadeau gedaan en het hangt nu in het Mauritshuis. In onze tijd is zolets praktisch niet meer mogelijk.

Maar zie, een dag of tien geleden verweerde zich een echtpaar bij hem. Of de heer Baard het schilderij maar eens wilde bekijken. Met bijna routinieuze belangstelling keek de heer Baard toe, toen het deksel van de kist werd genomen. Hij stond perplex, was verbouwereerd en wist zonder aarzeling te vertellen: „Ja, dat portret is geschilderd door Frans Hals.”

Hoe gedaan?

Hoe is het nu allemaal precies gegaan? We hebben het ons laten vertellen door het echtpaar Leonid en Zinaïda Hotinov. Zowel man en vrouw zijn van afkomst Russen, die in 1931 naar Nederland kwamen. De heer Hotinov, 62 jaar oud, is pianist van beroep. Hij en zijn vrouw — het echtpaar woont in Muiderberg — rijden trouw verkopen af en zijn vaste bezoekers van antiquairwinkels. Op een velling, ergens in de provincie, kochten zij het bewuste doek.

Ze waren natuurlijk blij met die aankoop, maar zagen er vooralsnog niets bijzonders in. Waar het stuk gekocht is, wilde de heer Hotinov niet vertellen, evenmin welk bedrag hij er op de velling voor betaald heeft. Het portret hing gewoon thuis. Het was nogal vuil. Een schoonmaakbeurt en enige restauratie zouden geen kwaad kunnen.

Een vriend werd geraadpleegd, de heer D. Middelhoek, die restaurateur is bij het Rijksmuseum te Amsterdam. Deze was al direct geboeid door de krachtige ogen van het portret en veronderstelde, dat het portret ooit een „overschildering” had doorgemaakt. In zijn woning te Amstelveen ging hij aan het werk, heel minitueus, als was hij op verkenningstocht. Hij begon in december van het vorig jaar en het duurde niet lang, of hij voelde wel, dat er iets bijzonders te voorschijn kwam. Hij dacht nog niet aan Frans Hals, maar tenslotte had hij de overtuiging met een stuk uit de Haarlense school te maken te hebben.

Slechte staat

Ook de heer Middelhoek doet zijn verhaal. Het doek was in slechte staat. Het moest gedoubleerd worden, aan de achterzijde verstevigd. De wenkbrauwen waren zwaar aangezet, de knevel was lang en zwart. Op de handen was een schaduwpartij, die niet klopte. Langzaam maar zeker kwam het originele beeld naar voren, dat de negentiende-eeuwse bezitter vermoedelijk niet heeft aangestaan. Men neemt tenminste aan, dat de overschildering in de vorige eeuw is geschied, omdat men op dat punt meer droevige ervaringen heeft. De overschilderaar — aldus de heer Middelhoek — had de zeventiende-eeuwse van Frans Hals een heel ander karakter gegeven.

Toen de restauratie voltooid was, adviseerde hij het echtpaar Hotinov het schilderij aan de heer Baard te laten den. Deze twijfelde geen ogenblik. Met één oogopslag wist ik het, verzekert hij nog eens, de riet het met het blote oog, je voelt het als het ware. Volgens de heer Baard moet Frans Hals het portret tussen 1641 en 1645 geschilderd hebben. Van het bestaan wist niemand. Het zal op een gegeven moment verloren zijn geraakt en verder een duister bestaan hebben geleid, tot het — overgeschilderd — door het echtpaar Hotinov voor een luttel bedrag werd gekocht. De heer Baard had eerst nog

Op de foto hierboven: Rechts de heer en mevrouw Hotinov uit Muiderberg, die bij toeval de bezitters zijn geworden van de kostbare Frans Hals. Links de heer H. P. Baard, directeur van het Frans Halsmuseum.

de stille hoop, dat het mansportret thuis hoorde — als pendant — bij eenzaam geworden vrouwsportret, maar dat heeft hij nog niet kunnen vaststellen. Hij houdt het er voorlopig maar op, met een „loslopende” man te doen te hebben.

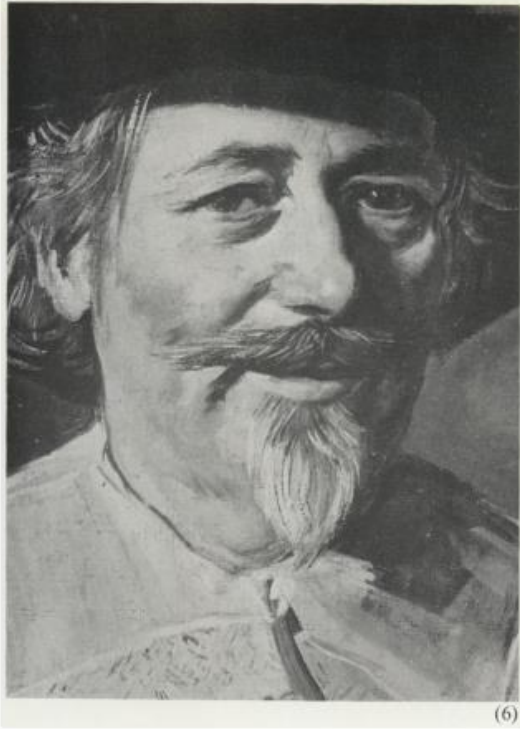
Wát nu?

Ja, en wat gaat er nu gebeuren? Van maandag af is het schilderij gedurende drie maanden in het Frans Halsmuseum te zien. Het echtpaar Hotinov wil het portret dan verkopen. Hoeveel het waard is, is met geen benadering te zeggen. De heer Baard hoopt in ieder geval, dat het schilderij voor Nederland bewaard blijft en niet in het buitenland terecht komt.

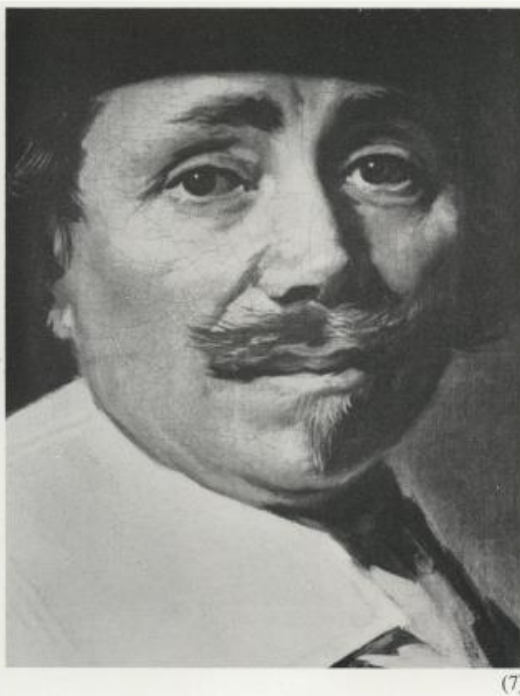
Voor het Frans Halsmuseum zou het portret een enorme aanwinst zijn. Maar wat doet de gemeente Haarlem? Het is nog de vraag, of het gezien haar financiële toestand zich een dergelijke aankoop kan veroorloven. Misschien heeft Haarlem nog een behoorlijke kunst-reserve, dat met steun van het Rijk zou kunnen worden aangesproken. Hoe het ook zij, iedereen wacht in spanning af, welke de toekomst zal zijn van de grote onbekende, die dank zij Frans Hals kapitalen waard is geworden.

Zandzakkenrel in Delfzijl

Illustration 7.2

(6). Frans Hals. Mansportret. Detail. *Kansas, City Museum of Art.*—(7). Frans Hals. Mansportret. Detail. *Edinburg, National Gallery of Scotland.*—(8). Frans Hals. Mansportret. Detail van afb. 1.

FOR MORE INFORMATION
robert.cats@wmmcconsultancy.com
+974 55808769 - +31 652026898

